

Onderzoek Wet Natuurbescherming herinrichting Hippolytushoeverkruisweg 7 te Hippolytushoef

13 oktober 2023, Hippolytushoef

Opdrachtgever:

De Wieringer IJs- en Zuivelboerderij
Hippolytushoeverkruisweg 7
1777 JC Hippolytushoef
Tel: 06-51426646
e-mail: info@dewieringer.nl
www.dewieringer.nl

Opdrachtnemer:

Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef
Tel: 0227-595576
Mob: 06-24818383
e-mail: aandachtnatuur@kpnmail.nl
www.aandachtnatuur.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 De Wet Natuurbescherming.....	blz. 2
2. Huidige situatie en methode.....	blz. 6
2.1 Gebieds- en planbeschrijving.....	blz. 6
2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen.....	blz. 7
2.3 Houtoptanden.....	blz. 7
2.4 Methode.....	blz. 7
3. Resultaten Soortbescherming.....	blz. 9
3.1 Flora.....	blz. 9
3.2 Vogels.....	blz. 10
3.3 Zoogdieren.....	blz. 10
3.4 Amfibieën.....	blz. 12
3.5 Overige beschermde soorten.....	blz. 13
4. Resultaten Gebiedsbescherming.....	blz. 14
4.1 Natura 2000 gebieden.....	blz. 14
4.2 Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)	blz. 14
4.3 Overige onderdelen gebiedsbescherming.....	blz. 15
5. Conclusies en advies.....	blz. 16
5.1 Soortbescherming.....	blz. 16
5.2 Gebiedsbescherming.....	blz. 18
5.3 Houtopstanden.....	blz. 19
Literatuurlijst.....	blz. 20

Bijlage 1: Wet Natuurbescherming

1. Inleiding

In opdracht van de Wieringer IJs- en Zuivelboerderij heeft een verkennend onderzoek (quickscan) in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden voor de uitbreiding en herinrichting van het agrarische bouwblok aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 te Hippolytushoef.

Het (verkennend) veldonderzoek heeft op 18 april 2023 plaatsgevonden. Aanvullend hierop heeft in de periode van 6 juni tot 14 juli een onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van (kleine) marterachtigen in de windsingel rond het erf. De bevindingen van dit veldonderzoek aangevuld met literatuurgegevens worden hieronder verder besproken.

1.1 Aanleiding en doel

In verband met de vergunningsaanvraag ten behoeve van de voorgenomen uitbreiding en herinrichting van het agrarisch bouwblok aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 te Hippolytushoef, heeft een onderzoek in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden. Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling heeft op 18 april en in de maanden juni – juli van 2023 een veldonderzoek in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden. Het veldonderzoek is uitgevoerd door dhr. M. Volkers van Bureau Aandacht Natuur. Doel van het onderzoek is om vast te stellen of de beoogde locatie een functie heeft voor beschermde dier- en plantensoorten.

Figuur 1. Ligging van de projectlocatie aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 ten zuiden van Hippolytushoef.

1.2 Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en richt zich op de bescherming van natuurgebieden, -verbindingen, planten- en diersoorten en houtopstanden. Deze wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder

ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten of gebieden in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Hieronder volgt een beknopte toelichting van de verschillende onderdelen in de Wet Natuurbescherming. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de zogeheten Natura 2000-gebieden. Andere binnen de Wet Natuurbescherming te beschermen gebieden zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding of provinciaal landschap.

Voor ieder Natura 2000 gebied dient te worden getoetst aan de hiertoe aangewezen instandhoudingsdoelstellingen. Een onderdeel hiervan is tevens de beoordeling van externe effecten zoals de stikstof-emissie van projecten ten opzichte van eventueel aanwezige stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.

Voor de NNN, natuurverbindingen of andere beschermde gebieden gelden andere toetsingscriteria. Hierbij gaat het om een toetsing van de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. De mate van negatieve effecten is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Voor de soortbescherming zijn per beschermingsregime dan ook een aantal verbodsbepalingen van kracht.

➤ Vogelrichtlijnsoorten

Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Hiermee is het verboden om in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen en worden ze voornamelijk tijdens de broedperiode beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels of nesten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Daarnaast zijn de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffing

kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt.

➤ Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Het is hierbij verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren te beschadigen, te vernielen of te rapen. Ook het opzettelijk verontrusten van bedoelde diersoorten is niet toegestaan.

Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor het verstoren van deze soorten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van Europees beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

➤ “Andere” nationaal beschermde soorten

Dit betreffen de overige soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het is hierbij verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Het beschermingsregime voor deze 'nationaal' beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Zo zijn de hierboven genoemde verboden niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens is het mogelijk om voor deze soorten een ontheffing of vrijstelling te verkrijgen in het kader van een ruimtelijke inrichting dan wel bestendig beheer en onderhoud. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime ‘andere’ beschermde soorten.

Bescherming houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom¹ in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit vooraf te worden gemeld/aangevraagd. De initiatiefnemer is hierbij verplicht om hetzelfde areaal te herplanten.

Ontheffing, vrijstelling of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Wet

¹ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als “bebouwde kom Boswet”

Natuurbescherming ligt nagenoeg geheel bij de Provincies en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing kan worden verleend.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffings- of vergunningsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. De gemeente is in dit geval het bevoegd gezag. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Het is ook mogelijk om een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij de desbetreffende provincie (bevoegd gezag). Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning is dit eveneens van toepassing.

2. Huidige situatie en methode

2.1 Gebieds- en planbeschrijving

De projectlocatie bestaat uit een agrarisch erf met een woonhuis, een loopstal en een wagenloods. Ten zuiden van de loopstal en wagenloods is het erf volledig verhard en zijn een aantal sleufsilos en een mestplaat aanwezig. Ten zuiden van de woning staat een kleine kas (eigen gebruik), een kleine houten paardenstal en is er een paardenbak aanwezig. De voor(noord)zijde van het erf is eveneens grotendeels verhard met beton. Aan weerszijde van de inrit staan twee bomen in een gras-/gazonstrook. Op de noordwesthoek van het erf is het verkooppunt voor ijs en zuivel gerealiseerd en bestaat uit een zitweide met een jonge aanplant van enkele bomen en een houten blokhut. Het erf is aan west, zuid en oostzijde voorzien van een windsingel bestaande uit gemengde opstand van loofhoutbomen. Aan de oostzijde van het erf, buiten de windsingel, is een kuilplaat aanwezig. Aan de west- noord- en oostzijde zijn kavelsloten rond het erf aanwezig.

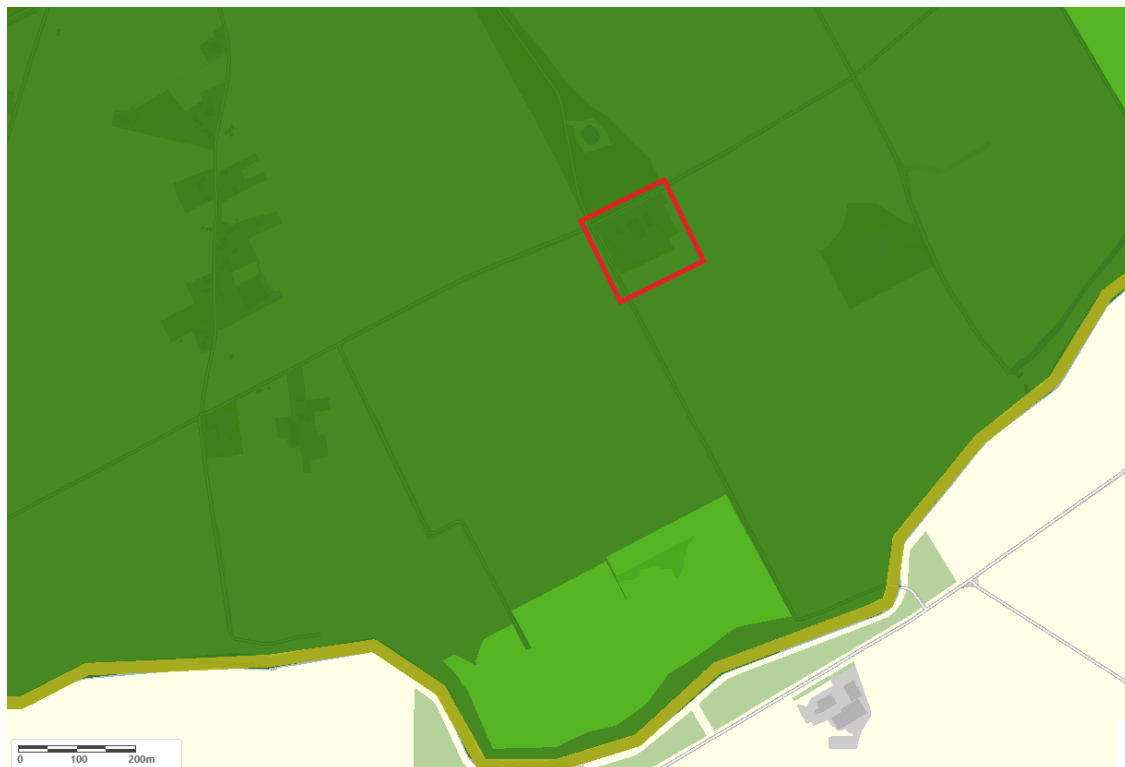
Figuur 2. Aanzicht op de zuidzijde van het erf, gezien vanaf de doorgang in de singel.

De voorgenomen uitbreiding van het agrarisch bouwblok naar 1,5 hectare is vooral gesitueerd aan de oost- en zuidzijde van het erf. Met de herinrichting van het erf zal de huidige bebouwing blijven bestaan. De loopstal zal hierbij worden gebruikt als jongveestal. De bestaande paardenbak en sleufsilos/mestplaat zullen plaats maken voor een vrijloopstal met ijsmakerij en restaurant. Aan de zuidwestzijde van de nieuwe vrijloopstal worden het terras en een ruime zitweide gerealiseerd. Dit deel van het erf krijgt een open karakter met zicht mogelijkheden over het land. Buiten de huidige contouren, aan de noordoostzijde van het bouwblok, zullen parkeerplaatsen en sleufsilos/kuilplaten worden gesitueerd. Ten behoeve van de plannen zal een groot deel van de bestaande singels worden verwijderd en zal de sloot aan de oostzijde van het erf worden verplaatst. Het erf wordt aan de zuid- en zuidoostzijde opnieuw voorzien van een windsingel. Delen van de bestaande single blijven gehandhaafd om bijvoorbeeld de parkeerplaatsen te scheiden van de agrarische bedrijfsgebouwen (wagenloods en jongveestal).

2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen

Het projectgebied ligt in een Bijzonder Provinciaal Landschap (figuur 3) en ligt op circa 2 kilometer van de rand van het Natura 2000 gebied de Waddenzee. Ten zuiden en oosten van het plangebied, op circa 500 meter van de projectlocatie, liggen enkele graslandpercelen welke zijn aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Wierdijk, gelegen op zo'n 700 meter ten zuiden van het plangebied is aangewezen als natuurverbinding, zie figuur 3.

Figuur 3. Ligging van de projectlocatie (rood kader) in het Bijzonder Provinciaal Landschap van Wieringen (donker groen) en nabij de NNN (licht groen) en de natuurverbinding (bruine lijn).

Het plangebied ligt ten zuiden van het Julianabos / dorpskooi, ten zuiden van Hippolytushoef, en is gesitueerd in de Hippolytushoeverkoog aan de zuidzijde van het voormalig eiland Wieringen.

2.3 Houtopstanden

De projectlocatie bestaat uit een agrarisch erf met een windsingel aan de west-, zuid en oostzijde van het erf. De windsingel betreft een erfbeplating, en vormt daarmee geen beschermde houtopstand zoals bedoeld binnen de Wet Natuurbescherming.

2.4 Methode

Op 18 april 2023 heeft overdag een veldbezoek plaatsgevonden aan het hierboven beschreven projectgebied. Het onderzoek heeft zich met name gericht op het voorkomen of mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten binnen of in de directe omgeving van het projectgebied.

Op basis van het verkennend onderzoek is beoordeeld dat door de windsingels rond het agrarisch erf functioneel leefgebied kan zijn voor kleine marterachtigen zoals wezel, bunzing of hermelijn. Met behulp van cameravallen is conform de handreiking kleine marters (*Provincie Noord-Holland*) onderzoek verricht naar het voorkomen van deze soorten. De windsingel en slootkanten hebben in de huidige situatie een totale oppervlakte van circa 0,27 hectare. Conform de handreiking dienen 4 cameravallen per hectare te worden ingezet gedurende een periode van tenminste vier weken. Aangezien alleen de windsingel potentieel geschikt habitat vormt voor kleine marterachtigen, zijn in de periode van 6 juni t/m 14 juli twee mostela's c.q. struikrovers geplaatst. Eén mostela is geplaatst in de singel aan de oostzijde van het erf en de tweede aan de zuidhoek van het erf, zie figuur 3. Betreffende mostela's hebben een ruime inloopopeningen van 80mm aan weerszijde van de kist, waardoor deze fungeert als struikrover en naast kleine soorten zoals wezel en hermelijn, ook grote marters als bunzing en steenmarter kan ontvangen. Voor het vizier van de camera's is een lokaas bestaande uit een geperforeerd blikje kattenvoer aangebracht om de trefkans te vergroten.

Figuur 4. Situering van de wildcamera's (oranje driehoek) op de projectlocatie (geel vlak).

Uiteraard zijn ook andere belangwekkende waarnemingen meegenomen in de rapportage en is op basis van een literatuurstudie een effectenbeoordeling gemaakt met betrekking tot de beoogde werkzaamheden.

3. Resultaten

Tijdens het veldonderzoek zijn met uitzondering van huismus, buizerd en een aantal algemene broedvogels geen beschermde soorten aangetroffen. Hieronder worden per soortgroep de bevindingen van het onderzoek verder omschreven en aangegeven welke beschermde soorten eventueel te verwachten, dan wel uit te sluiten, zijn binnen de projectlocatie.

3.1 Flora

Binnen het projectgebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De projectlocatie bestaat deels uit een bebouwd en verhard oppervlak en deels uit een korte graslandvegetatie, siertuin en gazon. Verder zal ten behoeve van de planvorming een groot deel van de bestaande windsingel worden verwijderd.

Op de niet bebouwde/verharde delen van het terrein zijn soorten aanwezig als gewone paardenbloem, gewone hennepnetel, ridderzuring, veldkers, paarse dovenetel, voederwikke, vogelmuur, veldzuring, klapproos, akkerhoornbloem, gewone melkdistel, zachte opoievaarsbek, akkerdistel en klein kruiskruid. Langs slootkanten en graslandranden is riet, kruipende boterbloem, witte klaver, paarse dovenetel, veldzuring, ridderzuring, veldkers, speenkruid en fluitenkruid aanwezig. De windsingel bestaat veelal uit een loofhoutbeplanting met soorten als zwarte els, veldesdoorn, gewone es en een enkele zomereik. In de struiklaag zijn soorten als krentenboom, schietwilg, vlier, sleedoorn, éénstijlige meidoorn en liguster aanwezig. De ondergroei bestaat veelal uit klimop, braam, speenkruid, kleeftkruid, fluitenkruid, zevenblad en Aronskelk.

Uit de omgeving van het plangebied (0-5 km) is uitsluitend de beschermde plantensoort Tengere Distel bekend (*FLORON/NDFF, 2023*). De Tenger distel komt op Wieringen uitsluitend voor op de Wierdijk aan de zuidzijde van het voormalige eiland. Gezien de aanwezige terreintypen een aanwezige begroeiing wordt genoemde beschermd plantensoort niet verwacht aan of in de directe omgeving van het plangebied.

Figuur 5. Windsingel, kavelsloot en kuilplaat aan de oostzijde van het agrarische erf.

3.2 Vogels

Met betrekking tot vogels zijn er met uitzondering van huismus en buizerd uitsluitend enkele algemeen voorkomende (beschermde) vogelsoorten op en rond het agrarische erf aangetroffen zoals boerenwaluw, houtduif, Turkse tortel, merel, ekster, gaai, zwarte kraai, tijftjaf, witte kwikstaart, graspieper, wilde eend en meerkoet.

De huismus was uitsluitend aanwezig rond en in de loopstal en bij het woonhuis. Verder vormt de loopstal nestgelegenheid voor boerenwaluw. De buizerd is waargenomen rond de voormalige vuilstort ten oosten van de projectlocatie. In de windsingel rond het erf zijn, met uitzondering van een eksterneest in de zuidelijk hoek van de singel, geen sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van (nesten van) jaarrond beschermde vogelsoorten zoals ransuil, sperwer of buizerd. Ook in de bosrand van de dorpskooi zijn geen mogelijke nesten van roofvogels of ransuil aangetroffen.

Tevens is op het erf een steenuilenkast aanwezig in de windsingel, aan de noordwestzijde van het erf. Hier heeft tot nog toe geen steenuil in gebroed. Op het verder erf en in de schuur of loopstal zijn naast huismussen geen aanwijzingen gevonden van jaarrond beschermde vogelsoorten zoals kerkuil of steenuil.

Figuur 6. Windsingel aan de zuidpunt van het erf met eksterneest in aanbouw (gele cirkel).

3.3 Zoogdieren

Op of rond de projectlocatie zijn geen zoogdieren of sporen daarvan waargenomen. Verwacht wordt dat het erf het leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Met betrekking tot de zwaarder beschermde soorten is het mogelijk dat soorten als hermelijn, wezel of bunzing voorkomen in de omgeving van het projectgebied. Tevens is ook de steenmarter in Noord-Holland bezig aan een opmars. Met uitzondering van de windsingel is het erf van beperkt belang voor marterachtigen, aangezien opgaande structuren grotendeels ontbreken. In de bebouwing zijn geen sporen (uitwerpselen,

prooiRESTEN of nestmateriaal) aangetroffen die wijzen op een verblijfplaats van een soort als steenmarter.

De betreffende windsingel is in totaal zo'n 0,27 ha en maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van (kleine) marterachtigen. Exemplaren van de beschermde marterachtigen konden met het gerichte onderzoek in de periode 6 juni t/m 14 juli echter niet worden vastgesteld. Op de betreffende wildcamera's zijn geen beelden aangetroffen van betreffende soorten. Op de cameravallen zijn exemplaren van egel, huiskat, bosmuis en huisspitsmuis waargenomen, zie figuur 7 en 8.

Figuur 7. Camerabeelden van egel (linksboven) en huiskat (poot rechtsboven), bosmuis (linksonder) en huisspitsmuis (rechtsonder) in de singel aan de noordwestzijde van het erf.

Figuur 8. Camerabeelden van huiskat (pootje - links) en huisspitsmuis (rechts) in de singel aan de zuidzijde van het erf.

Verder kan worden verwacht dat het projectgebied en de omgeving gebruikt wordt door vleermuizen. De aanwezige bebouwing op het erf blijven met de voorgenomen herinrichting ongewijzigd, waardoor er geen sprake is van een aantasting van (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarbij is met uitzondering van het woonhuis de aanwezige bebouwing bij voorbaat niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De loopstal en wagenloods, als ook de overige opstallen op het erf (blokhut, paardenstal etc.) bestaan uit enkelwandig constructies. Vleermuizen hebben veelal de voorkeur voor openingen die van onderaf toegankelijk zijn en toegang bieden tot ruimtes die een bepaalde temperatuurgradiënt hebben en tochtvrij zijn (www.zoogdiervereniging.nl). Door de enkelwandige constructies en de aanwezigheid van golfplaten dakconstructie, zijn de stallen en schuren niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook in de windsingel rond het erf zijn geen holtes in bomen waargenomen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarbij ligt de singel in het verlengde van het kooibos en vormt hiervandaan geen lijnvormige structuur met andere opgaande landschapselementen in de omgeving, waardoor niet wordt verwacht dat de singel van belang is als vliegroute of essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Als laatste is het voorkomen van waterspitsmuis bekend van Wieringen. De soort komt voor in schone, heldere wateren met een goed ontwikkelende watervegetatie en oevers die ruig begroeid zijn, variërend van vochtige kruidenrijke vegetaties tot elzenbroekbos. Binnen het plangebied is echter geen sprake van geschikt leefgebied, aangezien de aanwezige sloten zijn voorzien van een stijl oevertalud, waar een rijke oeverbegroeiing en goed ontwikkelende watervegetatie ontbreken. Andere beschermde (grondgebonden) zoogdieren worden op basis van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

3.4 Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën is het mogelijk dat enkele algemeen voorkomende beschermde amfibieën, zoals gewone pad of bruine kikker, worden aangetroffen op en rond de projectlocatie. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Op de projectlocatie zijn echter geen waterelementen aanwezig, waardoor geschikt voortplantingshabitat binnen het projectgebied ontbreekt voor genoemde amfibieën.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is tevens het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad bekend uit de uurhokgegevens waarbinnen de planlocatie valt (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Betreffende soort komt in de kop van Noord-Holland vrij algemeen voor en plant zich voort in ondiepe sloten en vaak tijdelijke waterplassen en poelen/vijvers. Aangezien geschikte waterelementen ontbreken op en rond de projectlocatie, wordt niet verwacht dat rugstreeppad voorkomt op of in de directe omgeving van de projectlocatie. Tevens ontbreken open zanderige terreintypen waar de soort zich gedurende dag of voor de overwintering kan ingraven. Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

3.5 Overige beschermde soorten

Andere beschermde soorten dan hierboven genoemd zijn niet aangetroffen op de projectlocatie tijdens eerdere onderzoeken. Overige beschermde soorten (vissen, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het projectgebied.

4. Resultaten gebiedsbescherming

Gezien de ligging van de projectlocatie op 250 meter afstand van het Natura 2000 gebied De Waddenzee en de situering in een Bijzonder Provinciaal Landschap, zal in dit hoofdstuk per onderdeel een toetsing plaatsvinden ten aanzien van de gebiedsbescherming.

4.1 Natura 2000 gebieden

De projectlocatie ligt op circa 2 kilometer van het Natura 2000 gebied De Waddenzee. Gezien de afstand en de ligging aan de zuidzijde van Hippolytushoef wordt niet verwacht dat er directe negatieve effecten zijn te verwachten van de sloop- en bouwactiviteiten zoals geluid, trillingen, licht, optische verstoring of mechanische effecten. Echter is het mogelijk dat er een negatief effect ontstaat door de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden. Voor de voorgenomen ontwikkeling is het dan ook noodzakelijk om voor zowel de bouwfase als de uiteindelijke gebruiksfase een stikstofberekening uit te voeren.

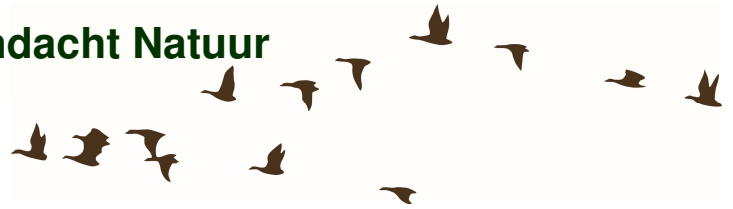
4.2 Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)

De aanwijzing als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) betreffen gebieden die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn en niet vallen binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland. De regelgeving met betrekking tot deze gebieden is vastgelegd in de Omgevingsverordening van de provincie Noord-Holland (NH2020) en is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. Het voormalig eiland Wieringen, waarbinnen het plangebied is gelegen, is zo'n deelgebied. In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Voor de toetsing aan de kernkwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de "landschappelijke onderbouwing Erfplan De Wieringer" (*Van Paridon x de Groot, landschapsarchitecten, 29 september 2023*).

De planlocatie ligt aan de zuidzijde van het BPL Wieringen en heeft betrekking op verschillende kernkwaliteiten. In de landschappelijke onderbouwing worden de volgende kernkwaliteiten behandeld:

- Glooiende stuwwallandschap
- Verkaveling eiland Wieringen en Polder Waard-Nieuwland
- Aardkundige waarden
- Afwisseling openheid en beslotenheid
- Zichtlijnen vanaf de keileembulten
- Habitat voor weidevogels
- Eendenkooien

Samenvattend worden met de ontwikkeling van het erf is er geen sprake van een aantasting van het reliëf in het gebied en volgt het de huidige kavelstructuur, waardoor er geen sprake is van de aantasting van de kernkwaliteiten glooiende stuwwallandschap, verkavelingspatroon en aardkundige waarden. Doordat de ontwikkeling de uitbreiding van het bestaande erf betreft en is gelegen ten zuiden van de eendenkooi, wordt de kernkwaliteit van het open landschap niet aangetast of zichtlijnen dan wel vergezichten niet geblokkeerd of verstoord. Het erf is daarentegen wel gelegen in een weidevogelleefgebied. Echter valt de erfontwikkeling met minder dan 60 meter binnen de huidige verstoringzone van het erf. Tevens ligt de erf in en nabij de verstoringzones van

het aanwezige (voormalige) kooibos en de voormalige vuilstort aan de Lonjeweg, waardoor er nagenoeg geen weidevogels rond de huidige boerderij broeden. Verder zet het bedrijf “De Wieringer” zich actief in om de condities voor weidevogels te versterken. Met de nieuwe vrijloopstal zal het aantal koeien op het bedrijf afnemen, waarmee de bemestingsgraad lager wordt. Tevens zal met dit type stal worden gewerkt met vaste mest in plaats van drijfmest. Dit komt ten gunste aan het bodemleven in grasland, wat een gunstig effect heeft op de beschikbaarheid van voedsel voor weidevogels. De uitbreiding van het erf heeft dan ook geen negatief effect op het habitat voor weidevogels. Verder heeft de ontwikkeling geen invloed op de voormalige eendenkooi en heeft de ontwikkeling geen effect op de kernkwaliteiten zoals omschreven in het Bijzonder Provinciaal Landschap.

4.3 Overige aspecten gebiedsbescherming

De boogde plannen vinden verder niet plaats in of aan terreinen die zijn aangewezen als (onderdeel van) NNN of een natuurverbinding. De locatie is gelegen nabij (ca. 500 meter) gebieden aangewezen als NNN en betreffen extensief beheerde graslandpercelen. De natuurverbinding Amstelmeerkanaal (KNV3) is gelegen op 700 meter ten zuiden van de projectlocatie. Aangezien het een uitbreiding betreft van het bestaande bouwblok, waar reeds agrarische en recreatieve activiteiten aanwezig zijn, is er geen sprake van een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN en de ruimtelijke condities zoals ten aanzien van de natuurverbinding. Een verdere toetsing ten aanzien van de NNN of een natuurverbinding in het kader van de Wet Natuurbescherming is ten behoeve van de voorgestane uitbreiding niet aan de orde.

5. Conclusies en advies

Hieronder worden de conclusies weergegeven ten aanzien van zowel de quickscan soortbescherming als de gebiedsbescherming zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Stapsgewijs wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn en of een vergunnings- dan wel ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

5.1 Soortbescherming

Flora

Met betrekking tot de aanwezige flora zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen binnen het plangebied. Aan de hand van huidige verspreidingsgegevens (*FLORON/NDFF, 2023*) en groeiplaatsomstandigheden van beschermde plantensoorten, is tevens het voorkomen van, binnen de Wet Natuurbescherming, beschermde plantensoorten binnen de projectlocatie niet te verwachten.

Gezien de aanwezige terreintypen binnen de projectlocatie, is een nader onderzoek naar beschermde plantensoorten of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming niet aan de orde.

Vogels

Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet Natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat storende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

Handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn eveneens niet toegestaan. Nestlocaties van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw worden gezien als een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Voor de verstoring van deze verblijfplaatsen en belangrijk leef- of foerageergebied is ook buiten het broedseizoen een ontheffing noodzakelijk.

Ondanks de aanwezigheid van huismussen en boerenzwaluwen in de loopstal wordt niet verwacht dat de herinrichting van het erf een negatief effect heeft op vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen. De aanwezige bebouwing blijft gehandhaafd binnen de plannen en voorziet het plan in een uiteindelijke uitbreiding van bomen en struweel op en rond het plangebied. Ook blijven delen van de huidige windsingel gehandhaafd binnen de plannen, waardoor er tijdens de bouwfase geen sprake is van het ontbreken van schuilmogelijkheden (buiten de schuren) voor huismus. Verder kan de nieuwe vrijloopstal extra nestruimte vormen voor de aanwezige huismussen en boerenzwaluwen. De combinatie van vee, open voergang en het type stal met open zand, zal een verbetering zijn van het voedselaanbod en leefomgeving van een soort als huismus en boerenzwaluw. Ten aanzien van deze soorten is het mogelijk om middels natuur-inclusief bouwen reeds op voorhand geschikte nestplaatsen aan te bieden door het toepassen van nestkommen en (inbouw)nestkasten in delen van de stal waar genoemde dieren veilig kunnen broeden, uitwerpselen goed verwijderd kunnen worden en hygiëne een minder belangrijke rol speelt. Hiermee is het mogelijk te sturen in de vestiging van vogelnesten en kan (wellicht) worden voorkomen dat vogels broeden boven een voergang

² In het kader van de Wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli.

of in de melkruimte. Tevens kan worden voorzien in nestgelegenheid voor een soort als spreeuw, ook van deze soort is de landelijk staat van instandhouding negatief. Voor behoud van nesten van boerenwaluw en huismus, wordt afgeraden om nestgelegenheid voor kerkuil aan te bieden in één van de stallen.

Aanwijzingen die wijzen op de aanwezigheid van andere jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen op en rond het erf zijn niet aangetroffen. In en rond de (voormalige) bedrijfsgebouwen zijn geen sporen van vaste rust- en verblijfplaatsen van gierwaluw, steenuil of kerkuil aangetroffen. Ook in de te verwijderen windsingel zijn geen (mogelijke) nestlocaties van roofvogels zoals ransuil, sperwer, boomvalk of buizerd aanwezig. Met betrekking tot vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats is een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming niet noodzakelijk.

Zoogdieren

Met uitzondering van vleermuizen en (kleine) marterachtigen kunnen uitsluitend enkele algemeen voorkomende zoogdieren worden verwacht binnen de projectlocatie. Met betrekking tot de algemeen voorkomende soorten geldt een algehele vrijstelling bij een ruimtelijke ingreep en bestendig beheer.

Met betrekking tot de (kleine marterachtigen) zijn met het nader onderzoek geen exemplaren of sporen/beelden daarvan aangetroffen. Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van het essentieel leefgebied van (kleine) marterachtigen. Met de voorgenomen herinrichting van het plangebied aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 worden er geen verblijfplaatsen van genoemde soorten verstoord of verwijderd. Aan de hand van het nader onderzoek is een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming of extra mitigerende maatregelen niet noodzakelijk.

Zwaardere beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet verwacht op de projectlocatie. Met betrekking tot beschermde (grondgebonden) zoogdieren is een nader onderzoek of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming niet aan de orde.

Binnen het plangebied worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord of verwijderd. De aanwezige bebouwing is in beperkte mate geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen en is niet onderhevig aan de plannen. Ook (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen op en rond het erf zijn niet aangetroffen. Verder vormt de windsingel op het erf geen doorlopende groenstructuur, waardoor er met de voorgenomen herinrichting geen sprake is van een vliegroute. Aangezien het erf grenst aan het kooibos (dorpsbos), met bosranden, een vijverpartij zal met de omvorming van het erf eveneens geen essentieel leefgebied van vleermuizen verloren gaan. Een aanvullend onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming in verband met het voorkomen van vleermuizen is dan ook niet noodzakelijk.

Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën zijn enkele algemeen voorkomende beschermde soorten te verwachten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij een ruimtelijke ingreep of bestendig beheer. Echter geldt voor deze soorten te allen tijde de zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Gezien de voorgenomen plannen, wordt echter niet verwacht dat de werkzaamheden een effect zullen hebben op de (lokale) populatie van algemeen voorkomende amfibieën.

Verder is aan de hand recente verspreidingsgegevens bekend dat de beschermde rugstreeppad voorkomt binnen het uurhok (5x5km) waarbinnen de projectlocatie is gelegen. Echter ontbreekt in de huidige situatie geschikt leefgebied voor deze soort op en in de omgeving van het erf. In het kader van de voorgenomen plannen is een nader

onderzoek of een ontheffingsaanvraag met betrekking tot rugstreeppad dan ook niet noodzakelijk.

Overige beschermde soorten

Andere beschermde soorten dan hierboven genoemd worden niet verwacht binnen de projectlocatie. Nader onderzoek naar het voorkomen van andere beschermde soorten is dan ook niet noodzakelijk. Echter kunnen veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming altijd leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies. Mogelijk kunnen gedurende het planproces of de werkzaamheden zich nieuwe soorten gaan vestigen. Bij constatering van een beschermde soort tijdens de voorgenomen activiteiten blijft het alsnog noodzaak om maatregelen te nemen of ontheffing aan te vragen voor deze soort(en).

5.2 Gebiedsbescherming

Met betrekking tot het Natura 2000 gebied De Waddenzee en de ligging in een Bijzonder Provinciaal Landschap, kan worden geconcludeerd dat er met uitzondering van een eventuele stikstofdepositie geen negatieve effecten zijn te verwachten van de voorgenomen herinrichting van het agrarische erf aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 te Hippolytushoef. Hieronder is per onderdeel van de gebiedsbescherming de conclusie verder toegelicht.

Natura 2000 gebieden

De projectlocatie aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 en de directe omgeving bevatten geen elementen die de specifieke waarden van het Natura 2000 gebied versterken en hebben dan ook geen functie voor de daarin aanwezige kwalificerende vogelsoorten, habitattypen en habitatsoorten. Gezien de ligging van de projectlocatie ten zuiden van Hippolytushoef en de minimale afstand van circa 2 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied De Waddenzee (gelegen ten noorden van Hippolytushoef) kunnen er, met uitzondering van een stikstofdepositie, negatieve effecten op Natura 2000 gebieden worden uitgesloten.

Ten behoeve van de realisatie van het beschreven planvoornemen dient dan ook een stikstofdepositie-analyse te worden uitgevoerd voor zowel de bouw- als de gebruiksfase. Aan de hand van de stikstofberekening in Aerius zal moeten blijken of de voorgenomen plannen, inclusief de bouwfase, een effect hebben op de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden en of er een vergunning noodzakelijk is in het kader van Wet Natuurbescherming.

BPL

Met de aanwijzing van Wieringen als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is de voorgestane ontwikkeling aan de Hippolytushoeverkruisweg 7 alleen toegestaan als de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast. Op basis van de beoordeling aan de kernkwaliteiten zoals weergegeven in de landschappelijke onderbouwing “Erfplan De Wieringer” (*Van Paridon x de Groot, landschapsarchitecten, 29 september 2023*) kan worden beoordeeld dat deze niet worden aangetast door de voorgenomen planontwikkeling. Aan de hand hiervan kan worden geconcludeerd dat de aanwijzing van Wieringen als BPL de haalbaarheid van het planvoornemen niet in de weg staat.

Eindconclusie

Met het planvoornemen is er geen sprake van negatieve effecten op het Natura 2000 gebied De Waddenzee dan wel een aantasting van de kernkwaliteiten zoals beschreven in het Bijzonder Provinciaal Landschap. De voorgenomen ontwikkeling vindt niet plaats in of aan terreinen die zijn aangewezen als (onderdeel van) NNN of een natuurverbinding.

Een nadere toetsing ten aanzien van de gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming is hiermee niet aan de orde.

5.3 Houtopstanden

Houtopstanden, die vallen onder het beschermingsregime van de Wet Natuurbescherming, zijn niet aanwezig binnen de projectlocatie. Een nadere toetsing, uitwerking of kapmelding ten aanzien van houtopstanden is dan ook niet aan de orde.

Literatuurlijst

- Provincie Noord-Holland, Wieringen (K12); NNN-document
- Provincie Noord-Holland, Natuurverbinding Amstelmeerkanaal (KNV3)
- Provincie Noord-Holland, Bijzonder Provinciaal Landschap *Wieringen*
- Broekhuizen, S., Hoekstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J., Buys J.C. (redactie), 2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren Natuur van Nederland 12*, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden
- Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, *Het protocol voor vleermuisinventarisaties*, 1 januari 2021.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna 7*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna 4*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- www.ravon.nl
- www.floron.nl
- www.wilde-planten.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/

Bijlage 1. Wet Natuurbescherming

Inleiding Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998 (1 oktober 2005), de Flora- en faunawet (1 april 2002) en de Boswet (20 juli 1961). De Wet Natuurbescherming heeft tot doel om (1) de biodiversiteit in Nederland te beschermen, (2) het decentraliseren van verantwoordelijkheden en (3) het vereenvoudigen van de wet- en regelgeving. De voorgaande natuurwetgeving kende verschillende bevoegde gezagen en rechtsdocumenten (vergunning, ontheffing en melding). De verantwoording van de Wet Natuurbescherming komt vrijwel geheel bij de Provincies te liggen en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing wordt verleend. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote internationale belangen of provincie overschrijdende zaken zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

In deze wet, gepubliceerd op 19 januari 2016 in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden Nr. 34, jaargang 2016, is het behoud van de biologische diversiteit en een duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan en de instandhouding van de natuurlijke habitats (*richtlijn 92/43/EEG, 21 mei 1992*) en de wilde flora en fauna (*PbEG 1992, L206*), het behoud van de vogelstand (*richtlijn 2009/147/EG, 30 november 2009; PbEU 2010, L20*) en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving geregeld.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming (voorheen de Natuurbeschermingswet 1998) zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de Natura 2000-gebieden. In Nederland zijn 164 Natura 2000-gebieden vastgesteld. Per Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of vogelrichtlijnsoorten apart aangewezen. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken dan wel te verzachten (middels mitigerende maatregelen). Het bevoegd gezag kan beperkende maatregelen opleggen om schadelijke activiteiten te verzachten of te voorkomen. Voor onvermijdelijke schade is men verplicht een vergunning aan te vragen.

Andere te beschermen gebieden bestaan uit gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding (evz) of provinciaal landschap. Deze beschermde waarden van de NNN of een natuurverbinding zijn niet toegespitst tot bepaalde soorten of habitats, zoals bij de Natura 2000-gebieden), maar gaat het hoofdzakelijk om de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

- **Natura 2000-beheerplannen**

Regulier beheer en bestaand gebruik zijn (of worden) opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

- **Cumulatieve effecten**

Door een combinatie van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden, de zogeheten *cumulatieve effecten*. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

- **Beschermde Natuurmonument**

Tevens waren, voordat Natura 2000 gebieden bestonden, zogeheten Beschermde Natuurmonumenten aangewezen. Voor deze gebieden bestaan vaak minder concrete natuurdoelen en was gericht op de instandhouding van de wezenlijke waarden, zoals natuurschoon en natuurwetenschappelijke waarden. In de Wet Natuurbescherming komen de aanwijzingen van Beschermde Natuurmonument te vervallen.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Elk van deze van de regimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Hiermee zijn binnen de Wet Natuurbescherming ruim 700 vogelsoorten en 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

In de Wet Natuurbescherming worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- 80 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels
- alle vleermuizen (22) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- 39 terrestrische zoogdieren en 7 marine zoogdieren
- alle amfibieën (16) en reptielen (7) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- een beperkt aantal soorten vissen (8), en schaal- en schelpdieren (3)
- bepaalde soorten insecten zoals vlinders (27), libellen (16) en kevers(6)

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn per beschermingsregime een aantal verbodsbepalingen van kracht.

• Beschermingsregime Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Het is verboden vogels opzettelijk te (ver)storen tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort¹

¹ Afhankelijk van de betekenis van de lokale vogelpopulatie kan sprake zijn van een effect op de landelijke staat van instandhouding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten op de landelijke staat van de soort. Het beschadigen van nesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren van vogels niet, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Voor de verstoring van broedende vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing of vrijstelling verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De jaarrond beschermde nestlocaties zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat (opzettelijke) verstoring van broedende dieren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit geen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

• Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1 (fauna) en lid 5 (flora)) van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk² te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Het is verboden dieren opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (bijlage IV), het Verdrag van Bern (Bijlage I en II) of het Verdrag van Bonn (Bijlage I) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

² In de Wet Natuurbescherming is bij meerdere verbodsbepalingen het "opzetvereiste" toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn niet verboden. Daarbij is echter van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...".

- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

• Beschermingsregime “andere” beschermde soorten

Dit betreffen “andere” soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. De andere, ‘nationale’ soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het beschermingsregime voor deze ‘nationale’ beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng en gelden de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Voor de ‘andere’ (nationaal) beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven beschreven;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

• Mitigatie en compensatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (=verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Indien dergelijke maatregelen kunnen worden getroffen waardoor negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Voorbeelden van mitigerende maatregelen die een overtreding kunnen voorkomen zijn:

- het aanpassen van de werkvolgorde of uitvoeringsperiode
- het gebruik maken van andere werkapparatuur
- of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd

Voor een aantal soorten (23) kan met betrekking tot mitigerende maatregelen ten aanzien van (verstorende) werkzaamheden of activiteiten, worden gehandeld conform een soortenstandaard. In de soortenstandaard staan naast ecologische informatie van de betreffende soort ook de mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen, te verminderen en/of te herstellen.

Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt en/of geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de overige Europees en nationaal beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Maatregelen die de effecten op de plek van handeling herstellen, zijn mitigerend van aard; maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen door herstel of verbetering op een andere plek zijn compenserend van aard. In de soortenbescherming wordt, in tegenstelling tot de gebiedenbescherming, geen scherp onderscheid gemaakt tussen mitigerende en compenserende maatregelen. Belangrijk is dat de staat van instandhouding gegarandeerd wordt.

- **Vrijstelling**

Onder de Wet Natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk, zoals provinciale verordeningen en gedragscodes.

In de Wet Natuurbescherming zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een 'programmatische aanpak'. Een programmatische aanpak kan meerwaarde bieden, bijvoorbeeld bij de vormgeving van een actieve leefgebiedenbenadering op regionaal niveau voor soorten waarvoor dat in het licht van de internationale verplichtingen nodig is. Dit moet leiden tot een meer doelmatige aanpak en tegelijkertijd ruimte genereren voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Via de programmatische aanpak moet dan zekerheid worden geboden dat het streven naar een gezonde populatie van de betreffende soort niet in het gedrang komt. De programmatische aanpak dient getoetst te zijn aan de criteria voor vrijstelling die voor de betreffende soort(en) is vastgesteld. Indien dat het geval is, kan sprake zijn van een vrijstelling. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk (artikel 3.11).

Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming Houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit tevoren te worden gemeld/aangevraagd en is de initiatiefnemer verplicht om hetzelfde areaal te herplanten³. De aanvraag dient als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de betreffende gemeente te worden ingediend. Tevens is mogelijk om de aanvraag separaat bij de provincie in te dienen. De provincie bepaalt welke gegevens bij een aanvraag/melding moeten worden aangeleverd.

³ De herplantplicht vervalt voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Ontheffing, vrijstelling en/of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen. Voor handelingen of activiteiten is een ontheffing van de verbodsbepalingen nodig indien:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen;
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, gedragscode, beheerplan Natura 2000, programmatische aanpak of een ministeriële regeling.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffingsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning (zoals activiteiten uit de Waterwet, mijnbouwwet etc.) geldt dat een aparte ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd moet worden (naast een mogelijke watervergunning, ontgrondingsvergunning etc.). Als sprake is van een handeling met gevolgen voor beschermde soorten of gebieden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, is het tevens mogelijk dat de initiatiefnemer eerst apart een ontheffing en/of vergunning onder de Wet Natuurbescherming aanvraagt en daarna de omgevingsvergunning.

De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie (of in bijzondere gevallen door het Rijk) aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Indien (vooraf) een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd wordt / moet worden, is de desbetreffende provincie het bevoegd gezag. De provincie zal vervolgens de aangeleverde gegevens toetsen en bepalen of een vergunning, ontheffing dan wel vrijstelling kan worden afgegeven en onder welke voorwaarden.

Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Geen andere bevredigende oplossing voor handen is;
- Sprake is van een in de wet genoemd belang (zie soortbescherming);
- Geen sprake is van verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal de provincie een toetsing van de belangen en de alternatieven uitvoeren en een ecologische toetsing doen. De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.

Indien door een handeling of activiteit verbodsbepalingen overtreden worden, moet door de initiatiefnemer worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing(en) is, waardoor de verbodsbepalingen niet overtreden zullen worden. Bij andere oplossingen kan gedacht worden aan alternatieve locaties, een ander ontwerp of inrichting van het plan, of een andere uitvoering van de handelingen.

Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Uiteindelijk mag het verlenen van de ontheffing geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Wettelijk verschilt het toetsingscriterium voor vogels van dat voor overige Europees en nationaal beschermde soorten. Europese jurisprudentie maakt echter duidelijk dat bij afwijkingen onder de Vogelrichtlijn ook gekeken moet worden naar de staat van instandhouding van de populatie vogels.

De staat van instandhouding van lokale populaties is meestal niet bekend. De status van de lokale populatie kan afwijken van de landelijke staat van instandhouding of landelijke trend. Hoe minder gunstig de trend en/of staat van instandhouding, des te strenger moet de beoordeling zijn of er toestemming voor de ontheffing kan worden verleend. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten, dus ook met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van de soort.